

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 11Co/10/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2112225699
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 10. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Fedor Benka
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2014:2112225699.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Fedora Benka a sudkýň JUDr. Silvie Hýbelovej a Mgr. Renáty Gavalcovej v právnej veci navrhovateľky: U. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. R. XXX, zastúpená: PROSMAN A PAVLOVIČ advokátska kancelária s.r.o., so sídlom Hlavná 31, Trnava, proti odporcovi: X. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. R. XXX, zastúpený advokátom: JUDr. Miloš Chrenko, AK so sídlom Hlavná 23, Trnava, o vylúčenie z užívania nehnuteľnosti, o odvolaní odporcu proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 03. decembra 2013 č. k. 10C/188/2012-142, takto

rozhodol:

Odvolačný súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa mení tak, že odporca je vylúčený z užívania rodinného domu súpisné č. XXX, postaveného na parcele registra „C“ č. XXX/X a príslušného pozemku parcela registra „C“ č. XXX/X- zastavaná plocha a nádvorie, vo výmere 576 m², nachádzajúcich sa v katastrálnom území P. R., v obci P. R., v okrese I., zapísané v katastri nehnuteľností Slovenskej republiky na LV č. XXX, vydanom Katastrálnym úradom v Trnave, Správou katastra Trnava, a to až do zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva účastníkov konania k predmetným nehnuteľnostiam.

O náhrade trov konania na súde prvého stupňa a odvolacieho konania odvolací súd rozhodne po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa rozsudkom napadnutým odvolaním vylúčil odporcu z užívania rodinného domu súpisné č. XXX, postaveného na parcele registra „C“ č. XXX/X a príslušného pozemku parcela registra „C“ č. XXX/X- zastavaná plocha a nádvorie, vo výmere 576 m², nachádzajúcich sa v katastrálnom území P. R., v obci P. R., v okrese Trnava, zapísané v katastri nehnuteľností Slovenskej republiky na liste vlastníctva č. XXX, vydanom Katastrálnym úradom v Trnave, Správou katastra Trnava a zaviazal odporcu zaplatiť navrhovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v sume 484,99 eura do troch dní od právoplatnosti rozsudku k rukám jej právneho zástupcu.

Svoje rozhodnutie súd právne odôvodnil použitím ust. § 3 ods. 1, § 123, § 137 ods. 1, § 139 ods. 2, § 146 ods. 2, § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čl. 20 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, keď vecne svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v prejednávanej veci sa navrhovateľka domáhala vylúčenia odporcu z užívania predmetných nehnuteľností dôvodiac, že odporca spôsobom, akým užíva spoločnú vec, neoprávnene zasahuje do ústavou zaručených práv navrhovateľky, zasahuje do jej práva na nedotknuteľnosť jej osoby a súkromia, svojim konaním znižuje ľudskú dôstojnosť a osobnú česť navrhovateľky, čo priamo pôsobí na zhoršenie zdravotného stavu navrhovateľky. Navrhovateľka v prítomnosti odporcu pociťuje strach o vlastnú existenciu počas dlhšieho obdobia, obavy o život, čo sa odráža na kvalite jej života a jej zdravotnom stave a existuje tu reálna potreba dlhodobo riešiť ochranu jej života a zdravia. Odporca považoval návrh navrhovateľky za nedôvodný, tvrdenia navrhovateľky za nepravdivé, účelové a vykonštruované a uvádzal, že bol

to práve on, kto sa cítil byť týraný, ponižovaný, fyzicky a psychicky napádaný. Odporca popieral, že by navrhovateľku niekedy fyzicky napadol, či spôsobil jej akúkoľvek ujmu a nadávky smerujúce voči navrhovateľke boli len prejavom zúfalstva z vlastnej situácie a jeho konanie nemožno objektívne vnímať ako reálnu hrozbu pre navrhovateľku. Zo skutkových zistení v súdenom prípade vyplynulo, že účastníci konania vlastní v podielovom spoluvlastníctve nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území P. R., zapísané v Liste vlastníctva číslo XXX ako rodinný dom súpisné číslo XXX na parcele číslo XXX/X a parcelu registra „C“ číslo XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie, vo výmere 576 m², každý v polovici. Ohľadne užívania predmetných nehnuteľností sa nevedeli dohodnúť o užívaní spoločnej veci, a preto navrhovateľka podala na súd návrh, aby rozhodol o spôsobe spoločného užívania tak, že žiadala odporcu vylúčiť z užívania predmetných nehnuteľností. Nepochybne bolo v konaní zistené, že odporca sa voči navrhovateľke asi pred tromi rokmi začal dopúšťať psychického a verbálneho násillia, ktorá skutočnosť bola jednoznačne preukázaná svedeckými výpoveďami B. E., X. E., Q. U.. Odporca navrhovateľke vulgárne nadával, vyhrážal sa jej zabitím, v noci vykrikoval a rušil nočný klud, kopal do dverí izieb, ktoré užívali navrhovateľka so synmi účastníkov, rozhadzoval nábytok a ničil zariadenie v dome, bol agresívny. Okolnosť, že odporca sa voči navrhovateľke dopúšťal opakovane psychického a verbálneho násillia, bola dôvodom pre podanie viacerých trestných oznámení navrhovateľky na odporcu. Napokon odporca sám toto svoje konanie nepopieral, bránil sa tým, že bol hladný, keďže mu navrhovateľka nedávala jesť. Navrhovateľka odôvodňovala svoj návrh aj fyzickým násillím odporcu voči jej osobe, ktorá skutočnosť nebola v konaní preukázaná, keď odporca toto tvrdenie odmietal a svedkovia B. E. a X. E. v konaní nepotvrdili tvrdenia navrhovateľky o fyzických útokoch odporcu voči jej osobe. Všetky uvedené okolnosti sú tak nesporne dôvodom, pre ktorý nie je možné spoločné užívanie predmetných nehnuteľností. Vzhľadom k vyššie uvedeným skutočnostiam tak bolo potrebné rozhodnúť o spôsobe užívania spoločnej veci účastníkmi, resp. rozhodnúť, kto z účastníkov ako podielových spoluvlastníkov bude užívať celú vec, teda predmetné nehnuteľnosti. Nezhody medzi účastníkmi neopravňujú odporcu k tomu, aby tieto riešil vyššie opísaným spôsobom, ktorý je ďaleko za hranicou spoločensky prípustného správania sa, je v hrubom rozpore s dobými mravmi, a odôvodňuje minimálne podozrenie zo spáchania priestupku proti občianskemu spolunažívaniu. Ak odporca svoje správanie hájil tým, že bol hladný a navrhovateľka, ako vtedy ešte jeho manželka mu neposkytovala stravu, je potrebné konštatovať, že uvedený dôvod v žiadnom prípade nemôže byť ospravedlňením pre tak hrubé, vulgárne a ponižujúce správanie odporcu nielen voči navrhovateľke, ale voči komukoľvek. Sociálna situácia, v ktorej sa odporca ocitol, teda že bol bez práce a peňažných prostriedkov, neopravňuje odporcu zasahovať do práva navrhovateľky na ľudskú dôstojnosť, na ochranu súkromia, zdravia a osobnej integrity. Práve konanie odporcu evidentne v rozpore s dobrými mravmi pri výkone jeho práv a povinností vyplývajúcich z vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam viedlo súd k presvedčeniu, že je potrebné odporcu úplne vylúčiť z užívania predmetných nehnuteľností, aby sa zabránilo ďalším nedorozumeniam, konfliktom a incidentom medzi účastníkmi s tým, že predmetné nehnuteľnosti bude v celom rozsahu užívať navrhovateľka. Pri svojich úvahách o opodstatnenosti uplatneného nároku, keď považoval súd za preukázané psychické násillie odporcu voči navrhovateľke ako vtedajšej manželke, vychádzal z presvedčenia, že je na mieste v zmysle § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka analogické použitie ustanovenia § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého je možné obmedziť alebo úplne vylúčiť užívacie právo jedného z manželov k domu patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva z dôvodu fyzického alebo psychického násillia alebo hrozby takého násillia vo vzťahu k manželovi alebo k blízkej osobe. Pri určení subjektu, na ktorý dopadá občianskoprávna sankcia vo forme obmedzenia užívacieho práva k domu alebo vo forme vylúčenia z užívacieho práva k domu, je potrebné preukázanie s použitím analógie legis podľa § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka splnenie stanovených predpokladov, ktorými sú existencia spoločného vlastníctva manželov k domu (v prejednávanej veci podielového spoluvlastníctva k domu), existencia spolužitia oboch manželov v dome, existencia fyzického alebo psychického násillia, prípadne hrozby takéhoto násillia, neznesiteľnosť ďalšieho spolužitia. V súdenom spore za základ svojho rozhodnutia považoval súd preukázanie, že odporca sa po dobu spolužitia s navrhovateľkou opakovane dopúšťal psychického a verbálneho násillia voči navrhovateľke, keď ostatné vyššie uvedené predpoklady pre použitie tejto občianskoprávnej sankcie neboli medzi účastníkmi sporné. Teda aj pri posudzovaní veci podľa § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka rozhodujúce skutkové istenia svedčili pre záver o opodstatnenosti uplatneného nároku. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a navrhovateľke, ktorá mala vo veci plný úspech, priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 484,99 eura, a to za 2 úkony právnej služby á 58,69 eura (prevzatie a príprava zastúpenia dňa 29.10.2012, písomné podanie na súd - návrh zo dňa 22.11.2012) a za 4 úkony právne služby á 60,07 eura (štyrikrát účasť na pojednávaní dňa 26.3.2013, 16.5.2013, 24.9.2013, 3.12.2013)

podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhl. č. 655/2004 Z. z., 2-krát režijný paušál á 7,63 eura a 4-krát režijný paušál á 7,81 eura podľa § 16 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 Z. z. a 20 % DPH v sume 80,83 eura podľa § 18 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 Z. z., ktorú prisúdenú náhradu trov konania je odporca povinný podľa § 149 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku zaplatiť právnomu zástupcovi navrhovateľky.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal zákonom v určenej lehote odvolanie odporca a žiadal odvolací súd, aby rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 O.s.p. zmenil tak, že návrh navrhovateľky zamietne a prizná mu náhradu trov konania. Uviedol, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec taktiež nesprávne právne posúdil. Je toho názoru, že vykonaným dokazovaním nebolo preukázané naplnenie hypotézy ust. § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka a tvrdenia navrhovateľky v návrhu sa v prevažnej miere v konaní nepreukázali. Taktiež je toho názoru, že aplikácia predmetnej právnej normy a to ust. § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka na túto skutkovú situáciu nebola správna. Uviedol, že navrhovateľku nikdy fyzicky nenapadol, nikdy nebol vo vzťahu k nej agresívny a nijako ju netýral, keď je toho názoru, že je to práve on, kto bol obeťou dlhotrvajúceho psychického týrania zo strany navrhovateľky a ich synov. Kým pracoval všetky peniaze odovzdával navrhovateľke, ktorá viedla domácnosť a hospodárila so spoločnými príjmami. Keď sa jeho príjmová situácia zhoršila opakovane mu vytykala, ponižovala ho a vysmievala sa mu. Neskôr pristúpila k radikálnejším opatreniam, keď mu odmietala dávať jedlo, zamykala potraviny, vyčlenila miestnosti v dome, do ktorých nesmel vstupovať a to všetko s poukazom na fakt, že neprináša do domácnosti žiadne príjmy. Poukázal na svedecké výpovede synov B. a X., ktorí vo svojich výpovediach výslovne uviedli, že nevideli, že by odporca fyzicky zaútočil na navrhovateľku alebo na nich. Vo svojom odvolaní poukázal aj na rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/155/2011, v ktorom sa konštatuje, že zásah do vlastníckeho práva fyzickej osoby jeho vylúčením z užívacieho práva k nehnuteľnosti je veľmi závažným zásahom a vo svojej podstate predstavuje občiansko-právnu sankciu k páchatelovi. Ďalej vo svojom odvolaní poukázal na viaceré rozhodnutia krajských súdov Slovenskej republiky, v ktorých sa konštatuje, že k takému závažnému zásahu do ústavného práva na majetok súdy pristupujú len vo výnimočných prípadoch, keď majú za nepochybne preukázané najmä fyzické násilie voči spoluvlastníkovi, pričom toto násilné správanie napĺňa často skutkovú podstatu niektorého trestného činu podľa Trestného zákona. Dokazovaním v konaní nebolo preukázané žiadne jeho fyzické násilie voči navrhovateľke ani voči synom resp. voči akejkolvek tretej osobe a odporca má povest' bezúhonného človeka. Taktiež nebolo preukázané, že by požíval alkoholické nápoje a bol agresívny pod ich vplyvom. Jediné čo svedkovia potvrdili boli nadávky a slovné ataky. Je toho názoru, že výlučne verbálne útoky nemohli byť spôsobilé spraviť spolužitie natoľko neznesiteľným, aby bolo potrebné na trvalo vylúčiť odporcu z vlastného domu. Odvolateľ taktiež vo svojom odvolaní poukázal na tú skutočnosť, že súd sa vôbec nezaoberal otázkou do akej miery ku konfliktom prispela navrhovateľka, keď on tvrdí, že hlavným iniciátorom konfliktov bola ona a to od doby ako ňu jeho otec previedol spoluvlastnícky podiel k domu a od doby ako on do domácnosti prinášal menej peňazí. Ďalej uviedol, že súd nemal opomenúť podstatný aspekt veci, ktorým je jeho neschopnosť zabezpečiť si akékoľvek iné bývanie. Ako uviedol je dlhodobo bez práce a bez akéhokoľvek príjmu a vzhľadom na jeho vek a to krátko pred dôchodkom je málo pravdepodobné, že si ešte nájde prácu. Je teda zrejmé, že nie je absolútne schopný zabezpečiť si akékoľvek bývanie. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Krajského súdu Košice sp. zn. 2Co/315/2012, ktorý vo svojom rozhodnutí uviedol, že pri rozhodovaní o úplnom vylúčení spoluvlastníka z nehnuteľnosti berú súdy do úvahy aj to, či má násilník vyriešenú bytovú otázku a teda má kam odísť po vykázaní z bytu. Uviedol, že on naopak nemá absolútne kam ísť a musí už viac ako rok bývať v garáži v nehumánnych na bývanie absolútne nevhodných a zdravotne závažných podmienkach. Odporca ďalej uviedol, že nepovažuje za správnu aplikáciu ust. § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka na prejednávajúcu vec, pretože toto ustanovenie upravuje vylúčenie z užívania domu alebo bytu patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov a pritom je nesporné, že dom súp. č. XXX nepatrí do BSM účastníkov konania, ale je predmetom podielového spoluvlastníctva. Súd síce použil toto ustanovenie s odkazom na § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka, avšak odporca je toho názoru, že analogické rozširovanie ustanovení o BSM na podielové spoluvlastníctvo nie je prípustné, pretože v prípade, ak by bolo úmyslom zákonodarcu takúto možnosť umožniť aj v prípade podielového spoluvlastníctva, určite by to spravil explicitne a je toho názoru, že takáto možnosť vylúčenia z užívania je upravená iba pri bezpodielovom spoluvlastníctve práve pred osobitný charakter BSM, zatiaľ čo podielové spoluvlastníctvo obsahuje osobitnú úpravu rozhodovania o hospodárení so spoločnou vecou a riešení sporov vzniknúcich v rámci podielového spoluvlastníctva.

K odvolaniu odporcu zaslal písomné vyjadrenie navrhovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu, v ktorom uviedol, že ust. § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka kladie na rovnakú úroveň fyzické a psychické násilie a toto násilie nemusí vykazovať znaky trestného činu postačí, ak ide o priestupok proti občianskemu spoluzitiu (§ 49 zák. č. 372/1990 Zb.). Z vykonaného dokazovania nepochybne vyplynulo, že odporca sa počas dlhšieho obdobia opakovane dopúšťal domáceho násillia, pod ktorým psychológovia rozumejú ako fyzické tak aj psychické alebo aj sexuálne násilie medzi blízkymi osobami, ku ktorému dochádza opakovane v ich súkromí a tým mimo kontrolu verejnosti, intenzita násilných incidentov sa zväčša stupňuje a vedie k strate schopnosti obeť včas tieto incidenty zastaviť a efektívne vyriešiť narušený vzťah. Navrhovateľka ďalej uviedla, že v konaní nebolo preukázané, že hlavným iniciátorom konfliktov bola ona a odporca mal túto možnosť v konaní preukázať, avšak dôkazné bremeno neunesol. V konaní bolo preukázané a to výpoveďami svedkov z blízkeho susedstva, že odporca počas ostatných 3 rokov spoluzitia páchal na navrhovateľke domáce násilie založené na incidentoch s vysokou početnosťou strednej až vysokej intenzity, ktoré viedli k zdravotným problémom navrhovateľky zásahom do jej cti a zároveň k rozpadu manželstva účastníkov konania. Námietka odporcu ohľadne nevyriešenia jeho bytovej otázky v tomto konaní a jeho tvrdená neschopnosť zabezpečiť si iné bývanie nie je dôvodná, pretože odporca už počas konania bol upozornený, že si môže voči navrhovateľke uplatniť náhradu za neužívanie spoločnej veci, z ktorej by si mohol bez problémov zabezpečiť zodpovedajúce bývanie. S poukazom na čl. 20 ods. 3 Ústavy SR je navrhovateľka toho názoru, že v danej prejednávanej veci je možné použitie analógie legis v zmysle ust. § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka na použitie ust. § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka a v tejto prejednávanej veci, nakoľko odporca užívaním spoločnej veci zasahoval do práv navrhovateľky na ochranu zdravia a života, nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti a ochranu obydlia a súkromia.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) po zistení, že odvolanie podala včas oprávnená osoba - účastník konania (§ 201 a § 204 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 201 a § 202 O.s.p.) postupom podľa § 214 ods. 1 O.s.p. na pojednávaní v prítomnosti riadne predvolaných účastníkov konania doplnil dokazovanie ich výsluchom a predovšetkým s prihliadnutím k výsledkom takto doplneného dokazovania dospel k záveru, že odvolanie odporcu nie je dôvodné, pretože napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa je vecne správne avšak je potrebné ho v zmysle ust. § 220 O.s.p. zmeniť doplnením doby jeho trvania.

V konaní vedenom na súde prvého stupňa pod sp. zn. 10C/188/2012 je návrh navrhovateľky, ktorým sa domáha vydania rozhodnutia, ktorým by súd vylúčil odporcu z užívania rodinného domu rodinného domu súpisné č. XXX, postaveného na parcele registra „C“ č. XXX/X a príslušného pozemku parcela registra „C“ č. XXX/X- zastavaná plocha a nádvorie, vo výmere 576 m², nachádzajúcich sa v katastrálnom území P. R., v obci P. R., v okrese Trnava, zapísané v katastri nehnuteľností Slovenskej republiky na Liste vlastníctva č. XXX, vydanom Katastrálnym úradom v Trnave, Správou katastra Trnava .

Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorým bolo návrhu navrhovateľky v celom rozsahu vyhovie a taktiež v závislom výroku o trovách konania.

Odvolací súd v celom rozsahu preberá súdom prvého stupňa v dostatočnom rozsahu a správne zistený skutkový stav pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie splnenia zákonných podmienok vylúčenia odporcu z užívania predmetných nehnuteľností, keď prvostupňový súd dokazovanie vykonal v potrebnom rozsahu a jeho výsledky jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach i náležite vyhodnotil a dospel k správnym skutkovým zisteniam a zdieľa aj jeho právne závery vo veci, až na skutočnosť, že súd prvého stupňa opomenul vo svojom rozhodnutí uviesť dobu trvania tohto rozhodnutia a preto s poukazom na ustanovenie § 220 O.s.p. zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa s uvedením tejto doby. Odvolací súd nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov prvostupňového súdu odchýliť a nemôže preto dať za pravdu odvolateľovi.

Podľa § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak sa z dôvodu fyzického alebo psychického násillia alebo hrozby takéhoto násillia vo vzťahu k manželovi alebo k blízkej osobe, ktorá býva v spoločnom dome alebo byte stalo ďalšie spoluzitie neznesiteľným, môže súd na návrh jedného z manželov obmedziť užívanie

právo druhého manžela k domu alebo k bytu, patriacemu do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, prípadne z jeho užívania vylúčiť.

Podľa § 705a Občianskeho zákonníka, ak sa z dôvodu fyzického násillia alebo psychického násillia, alebo hrozby takýmto násillím vo vzťahu k manželovi alebo k rozvedenému manželovi ako spoločnému užívateľovi bytu alebo k blízkej osobe, ktorá s ním býva spoločne v byte, stalo ďalšie spolužitie neznesiteľným, môže súd na návrh jedného z manželov alebo rozvedených manželov obmedziť užívacie právo druhého z nich, alebo ho z jeho užívania úplne vylúčiť.

Z hľadiska predmetu sporu vymedzeného návrhom navrhovateľky v tejto veci a súdom na predmet sporu aplikovanej rozhodujúcej právnej úpravy podľa § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka a jej účel s poukazom na ust. § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka o analógii zákona totiž vo vzťahu k právnej úprave v ust. 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka a v ust. § 705a Občianskeho zákonníka ak zákonodarca v prípade existencie psychického a fyzického násillia poskytuje takúto ochranu osobe (a to aj výslovne rozvedenému manželovi) trpiacej násillím pri užívaní bytu z titulu spoločného nájmu bytu, resp. v BSM, nie je dôvod pochybovať, že by vo vzťahu k rozvedenému manželovi a k užívaniu spoločného rodinného domu patriaceho do podielového spoluvlastníctva v tejto prejednávanej veci (§ 146 ods. 2) mal iný zámer, keď ust. §§ 136 až 142 Občianskeho zákonníka obdobnú právnu úpravu ako v ust. 146 ods. 2 a § 705a Občianskeho zákonníka neobsahujú.

Účelom právnej úpravy § 146 ods.2 ako aj ust. § 705a Občianskeho zákonníka je ochrana jedného zo spoluvlastníkov konkrétnej nehnuteľnej veci (domu, bytu), svojou povahou určenej spravidla na trvalé, každodenné spoločné užívanie spoluvlastníkmi (manželmi, či rozvedenými manželmi) pred násillím každého druhu (fyzickým i psychickým) zo strany druhého zo spoluvlastníkov pri spoločnom užívaní veci, v dôsledku ktorého sa ich ďalšie spolužitie (spoločné užívanie spoločnej veci) stane neznesiteľným. Zákonodarca tu pripustil obmedzenie užívacieho práva, v odôvodnených prípadoch i úplné vylúčenie z užívania spoločnej veci toho zo spoluvlastníkov, ktorý sa dopúšťa násillia voči druhému spoluvlastníkovi. Ide nepochybne o významný zásah do jedného zo základných práv zaručených medzinárodnými dohovormi a Ústavou Slovenskej republiky (č. 460/1992 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) - práva vlastníť majetok v zmysle čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, v spojení s ust. §§ 123 a nasl. Občianskeho zákonníka o vlastníckom práve, zákonodarca však pri strete viacerých základných ľudských práv a slobôd prirodzene, vedome a správne takto povýšil ochranu rovnako významného ústavného práva fyzickej a psychickej integrity jednotlivca (v rámci práva na nedotknuteľnosť a ochranu osoby a jej súkromia a rodinného života, zaručeného v čl. 19 ods. 1, 2 i v spojení s čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) pred útokom iného nad ústavné právo útočiaceho jedinca na užívanie predmetu vlastníctva v rámci jeho práva vlastníť majetok, ktoré inak (s výnimkou obmedzenia alebo vylúčenia z užívania predmetu vlastníctva) nie je dotknuté. Účelom úpravy podľa § 146 ods. 2 ako aj ust. § 705a Občianskeho zákonníka je obmedzenie násillného správania manželov, pričom obmedzenie, resp. vylúčenie užívacieho práva prichádza do úvahy len vtedy, ak vo vzťahu k manželovi alebo k blízkej osobe, ktorá býva v spoločnej domácnosti dochádza k fyzickému alebo psychickému násilliu, resp. k hrozbe takýmto násillím. Násillie nemusí vykazovať znaky trestného činu, postačí, ak pôjde o priestupok proti občianskemu spolužitiu. Neznesiteľnosť spolužitia v dôsledku fyzického alebo psychického násillia musí mať značnú intenzitu, teda musí byť spôsobilé natoľko znížiť kvalitu spolužitia v spoločnej nehnuteľnosti, že toto spolužitie bude možné objektívne považovať za neznesiteľné. Právo v takomto prípade chráni slabšiu stranu a aj za cenu zásahu do vlastníckeho práva.

Pojem násillia ako taký nie je nikde vo všeobecne záväznom právnom predpise formulovaný, avšak jeho základným charakteristickým znakom je úmysel. Násillie je následkom istého druhu ľudského konania, ktoré je zámerné. Ide o telesnú, aj duševnú ujmu. Deklarácia o odstránení násillia páchaného na ženách, schválená Valným zhromaždením OSN v roku 1993 ho označuje ako akýkoľvek násillný čin, ktorý vedie alebo by mohol viesť k fyzickej, sexuálnej alebo psychickej ujme alebo zraneniu, vrátane vyhrážania sa takýmto činmi, zastrašovania alebo svojvoľného obmedzovania slobody a to vo verejnom či súkromnom živote. Preto v súvislosti s domácim násillím je mimoriadne dôležité minimalizovať kontakt násillníka s obeťou, keďže najvhodnejší priestor má násillník v domácom prostredí obeť.

Násilie, ktoré spôsobuje bolesť, je zdrojom bezmocnosti obeť a súčasne prejavom prežívania moci páchatel'a násilia nad svojou obeťou. Násilie sprevádzané spôsobovaním bolesti je prejavom prežívania moci páchatel'a násilia nad svojou obeťou, ktorá je v týchto prípadoch bezmocná. Táto bezmocnosť byva častým cieľom páchatel'a, ktorému tento fakt prináša istú formu uspokojenia - ide o podrobenie si obeť. Hoci definície násilia sú rozdielne, spájajú ich však aj spoločné črty. Násilím je každá forma ubližovania, prejavu nadvlády, vyhrážania sa, zneužívania moci, fyzického a sexuálneho nátlaku.

Násilie nie je konflikt, v konflikte sa stretnú rovnocenné strany, kým násilie je, keď jedna strana zneužije prevahu moci. Násilím je každý čin, ktorého následkom je, že obeť robí niečo, čo nechce robiť alebo jej bráni robiť niečo, čo chce robiť, prípadne v nej vyvoláva strach.

Násilie nemusí obsahovať fyzický kontakt s obeťou, pretože zastrašovanie, slovné vyhrážky a psychické násilie môžu mať rovnako silné následky. Psychické násilie je každé správanie, ktoré priamo narúša slobodnú vôľu a sebaúctu iného človeka. Nezanecháva síce žiadne viditeľné poranenia, napriek tomu môže byť najhoršou formou násilia. Je zvlášť účinné, ak sa spája s fyzickým násilím.

Podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústavy), nikoho nemožno mučiť, ani podrobiť krutému, neľudskému, či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu. Z ustanovenia čl. 19 ods. 2 ústavy vyplýva, že každý má právo na ochranu života pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života. Podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len dohovor) nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu. Z ustanovenia čl. 8 ods. 1 dohovoru vyplýva, že každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydla a korešpondencie vyplývajúce z ústavného práva na súdnu ochranu.

Z obsahu spisu vyplýva, že uznesením Okresného súdu Trnava č.k. 9C/90/2012-44 zo dňa 19.11.2012 bolo nariadené predbežné opatrenie, ktorým súd dočasne zakázal odporcovi vstupovať do rodinného domu súp. č. XXX, postaveného na parcele registra „C“ č. XXX/X a na príľahlý pozemok parcela registra „C“ č. XXX/X nachádzajúcich sa v kat. úz. P. R., v obci P. R., v okrese Trnava, zapísané v katastri nehnuteľností Slovenskej republiky na LV č. XXX, vydanom Katastrálnym úradom v Trnave, Správou katastra Trnava, a to až do právoplatnosti skončenia konania o hospodárení so spoločnou vecou. Zo skutkových zistení v prejednávanej veci ďalej vyplýva, že účastníci konania uzavreli manželstvo dňa 8.2.1985, ktoré bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Trnava číslo konania 15C/9/2013-23 zo dňa 24.4.2013 s právoplatnosťou ku dňu 24.4.2013. Z manželstva účastníkov konania pochádzajú dve plnoleté deti, a to X. E., narodený XX.X.XXXX, a B. E., narodený XX.X.XXXX. Účastníci konania vlastní v podielovom spoluvlastníctve nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území P. R., zapísané v Liste vlastníctva číslo XXX ako rodinný dom súp. č. XXX na parcele č. XXX/X a parcelu registra „C“ číslo XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie, vo výmere 576 m², keď navrhovateľka nadobudla spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach vo veľkosti 1/2-ica titulom daru a odporca nadobudol spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach vo veľkosti 1/2-ica titulom dedičstva. Predmetné nehnuteľnosti užívali do 22.11.2012 obaja účastníci konania so synmi a od 22.11.2012 užíva predmetné nehnuteľnosti navrhovateľka so synmi, keďže odporcovi bol predbežným opatrením nariadený zákaz vstupovať do rodinného domu a na príľahlý pozemok. Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že odporca sa návrhom zo dňa 15.3.2013 doručeným Okresnému súdu Trnava dňa 18.3.2013 domáha voči navrhovateľke zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území dolné R., zapísaným na Liste vlastníctva číslo XXX ako rodinný dom súpisné číslo XXX na parcele registra „C“ číslo XXX/X, parcela registra „C“ číslo XXX/X- zastavaná plocha a nádvorie, vo výmere 576 m², parcela registra „C“ číslo XXX/X- záhrady, vo výmere 222 m². Vec nie je doposiaľ právoplatne skončená. Z obsahu vyšetrovacieho spisu Okresného riaditeľstva PZ v Trnave číslo: ORP-305/1OVK-TT-2012 Cu vyplýva, že Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Trnave uznesením číslo ČVS ORP-305/1OVK-TT-2012 Cu zo dňa 29.11.2012 vzneslo obvinenie voči odporcovi za zločin Týranie blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, pretože na podklade zistených skutočností je dostatočne odôvodnený záver, že v období začínajúcom najneskôr od začiatku roku 2011 a pokračujúcom ďalej aj počas roku 2012, opakovane počas každého mesiaca, spravidla však počas viacerých dní v každom týždni tohto obdobia, v obci P. R., v dome č. XXX, kde žil v

spoločnej domácnosti s jeho manželkou U. E. a ich dvoma synmi, svojej manželke verbálne vyčítal zle vykonávanie domácich prác, najmä upratovanie a tiež varenie, pričom stravu, ktorú navarila osočoval slovami, že sa nedá žrať, po čom túto často aj vyhadzoval alebo znehodnocoval tak, aby túto už nikto viac nejedol, svoju manželku tiež opakovane ponižoval oplzlými a ďalšími nadávkami, že je špina, suka, sviňa, chudera, krivá a hrbatá, v nočných hodinách alebo vo veľmi skorých ranných hodinách, vykrikoval a tým nedovoľoval svojej manželke a iným členom domácnosti spať v čase na toto obvyklom, ďalej u nej vyvolával neistotu a strach tým, že ju vyhánal z domu a vyhrážal sa jej, že keď pôjde von, tak ju zhodí zo schodov, že všetkých, čo tam žijú, obesí na dvore na čerešne, kričal vyhrážky, že ju zabije alebo že zabije seba, že ju podreže ako kačicu, že podpáli dom, aby skapala, zdochla a keď bude zdochýňať, ešte ju dokope, pričom tiež búchal dverami a kopal do dverí, a to aj dňa 19.02.2012, kedy držal pritom v ruke asi 0,5 kg vážiace kladivo vo výške svojej hlavy, ďalej tiež v presne neustálenom čase, kedy ju chytil rukou priamo pod krkom, a taktiež aj v inom presne neustálenom čase, kedy ju sácal rukami i napriek tomu, že sa pohybuje len ťažko za pomoci dvoch francúzskych bariel, z dôvodu čoho sa U. E. v obave o jej život a zdravie zamykala pred ním v izbe, ktorú užívala, a v čase, keď neboli doma ich synovia, sa zo strachu pred ním snažila z tejto izby nevychádzať, čím týmto všetkým jeho konaním manželke U. E., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom P. R. č. XXX, invalidnej dôchodkyni, spôsobil úzkostné stavy, depresne ladenie, zníženú frustračnú toleranciu, sociálnu izoláciu, stratu vlastného ja a vlastnej sebaúcty s prežívaním jeho správania voči nej ako bezcitného, bezohľadného a ako ťažkého príkoria, pre ktoré tiež musela opakovane vyhľadať lekársku pomoc na poskytnutie lekárskeho ošetrovania a naordinovania liečiv, ktorými sa liečila počas presne neustálenej doby. Zo znaleckého posudku č. 84/2012 zo dňa 20.8.2012 vypracovaného PhDr. Zuzanou Bielikovou v tomto trestnom konaní vyplýva, že navrhovateľka pociťuje objektívny strach z nepredvídateľnosti a nevypočítateľnosti správania sa odporcu a v dôsledku tohto strachu je zvýšene úzkostná, prežíva pocity ohrozenia, pocity hanby a viny, keď má tendenciu ospravedlňovať jeho správanie, sú v nej značne redukované schopnosti racionálne uvažovať, spontánne reagovať a správať sa, z čoho vyplýva akceptácia ponižujúceho správania sa zo strany odporcu. Navrhovateľka prežíva pocity sociálnej izolácie, stratu vlastného ja a vlastnej sebaúcty a všetky tieto zistenia zo strany znalca sú vyhodnotené ako pozitívne príznaky syndrómu týranej osoby. Prokurátorka Okresnej prokuratúry v Trnave v trestnej veci proti obvinenému - odporcovi pre prečin nebezpečné vyhrážanie podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. b) Trestného zákona rozhodla uznesením Okresnej prokuratúry Trnava číslo 1 Pv 364/12-34 zo dňa 7.6.2013, že podľa § 214 ods. 1 Trestného poriadku postupuje túto trestnú vec Obvodnému úradu v Trnave, odboru všeobecnej vnútornej správy na prejednanie priestupku, pretože výsledky vyšetrovania preukazujú, že nejde o trestný čin, ale ide o skutok, ktorý by mohol byť priestupkom. Mimo tohto priestupkového konania bol odporca päťkrát uznaný vinným zo spáchania priestupkov proti občianskemu spolunažívaniu, ktorých priestupkov sa odporca dopustil v období rokov 2011- 2012 voči navrhovateľke vulgárnymi nadávkami, úmyselným robením schválností, kopaním do dverí, vyhadzovaním navrhovateľky z domu s tým, že v jednom prípade mu bolo uložené pokarhanie, v štyroch prípadoch mu bola uložená pokuta v sume 25 eur, v sume 40 eur, v sume 60 eur a v sume 30 eur.

Vzhľadom na vyššie uvádzané, odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že súd pri rozhodovaní o takejto žalobe je viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný prečin, priestupok alebo iný správny delikt postihnutelný podľa osobitných predpisov a kto ich spáchal, ak v čase rozhodovania súdu takéto rozhodnutie už nadobudlo právoplatnosť, pričom do úvahy prichádza najmä odsúdenie za prečin nebezpečného vyhrážania a právoplatné rozhodnutie správneho orgánu o postihu za priestupok proti občianskemu spolunažívaniu a následne súd hodnotí stav a stupeň narušenia vzťahov medzi osobami z toho hľadiska, či sa stalo spolužitie neznesiteľným. Podmienkou obmedzenia užívacieho práva jednému z manželov v byte resp. v dome je neznesiteľnosť ďalšieho spolužitia. Ide o prípady, keď ďalšie spolužitie manželov nemožno zniesť, strpieť a vydržať. Medzi násilím a neznesiteľnosťou ďalšieho spolužitia manželov musí byť daná príčinná súvislosť. Cieľom právnej úpravy v zmysle ust. § 146 ods. 2 a § 705a Obč. zák. je prispieť k obmedzovaniu násilného správania manželov a je občianskoprávnou sankciou na páchatelov násillia. O zásahu do užívacieho práva k domu alebo bytu môže súd rozhodnúť, ak ide o sústavné fyzické alebo psychické týranie, alebo hrubé ponižovanie druhého manžela. Táto skutočnosť musí byť súdu preukázaná.

Odvolací súd je zhodne so súdom prvého stupňa názoru, že spolužitie s odporcom sa pre navrhovateľku stalo neznesiteľným, keď v prejednávanej veci bolo preukázané, že odporcovi boli rozhodnutiami správnych orgánov uložené pokuty a pokarhanie a taktiež bolo preukázané, že odporca sa dopúšťal voči

navrhovateľke a ich spoločným deťom psychického násillia, keď navrhovateľku obťažoval vulgárnymi nadávkami a vykrikovaním v denných alebo nočných hodinách. V konaní bolo zistené, že odporca sa voči navrhovateľke asi pred tromi rokmi začal dopúšťať psychického a verbálneho násillia, ktorá skutočnosť bola preukázaná ako svedeckými výpoveďami B. E., X. E. a Q. U. tak aj znaleckým posudkom č. 84/2012 zo dňa 20.8.2012 vypracovaným PhDr. Zuzanou Bielikovou v trestnom konaní vedenom na OO PZ v Trstíne č.k. ORP-829/TR-TT-2012 RŠ, kde bolo zo strany znalca v závere znaleckého posudku skonštatované, že konanie odporcu voči navrhovateľke vyvoláva u nej pozitívne príznaky syndrómu týranej osoby.

Sledujúc vymedzený účel aplikovanej hmotnoprávnej úpravy v ust. § 146 ods. 2 a v ust. § 705a Občianskeho zákonníka a za splnenia procesných podmienok v zmysle ust. § 135 ods. 1 a 2 O.s.p., o tom, že sa odporca dopustil voči navrhovateľke psychického násillia takej povahy a intenzity (prihliadajúc i na závery znalca v trestnom konaní), v dôsledku ktorého možno jednoznačne prisvedčiť navrhovateľke, že jej prípadné ďalšie spolužitie s odporcom sa stalo neznesiteľným a to do takej miery, že akékoľvek spoločné užívanie spoločnej veci účastníkmi i v prípadnom obmedzenom rozsahu je nepredstaviteľné. Ako už je vyššie uvedené, účelom zákonného ustanovenia § 146 ods. 2 ako aj ust. § 705a Občianskeho zákonníka je ochrana toho, na kom je páchané násillie. Dôsledky násillia na poškodeného jednotlivca nie sú závislé od toho, či ten, kto násillie páchal, tak robil vedome, s následkom trestnoprávnej zodpovednosti. Odvolací súd zhodne s deklarováým zámerom zákonodarcu a dávajúc pritom na pomyselné váhy možné dôsledky zásahov do toho - ktorého základného práva účastníkov i v konkrétnej veci povýšil právo navrhovateľky na ochranu súkromia pred čiastkovým právom odporcu na užívanie predmetu vlastníctva v rámci práva vlastníť majetok. Nie je možné experimentovať a vystaviť navrhovateľku opäť čo i len hrozbe násillia (znenie ust. § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka) zo strany odporcu pripustením spoločného užívania spoločnej nehnuteľnosti, pričom reálnu existenciu takejto hrozby s ohľadom na všetky vyššie uvedené zistené okolnosti veci, nie je možné vylúčiť. Na tomto závere nič nemení ani tá skutočnosť, že odporca sa v súčasnosti v nehnuteľnostiach nezdržiava, pretože ide len o dočasný stav, založený nariadeným predbežným opatrením zo strany súdu.

Taktiež je potrebné poukázať na to, že právo na ochranu života a zdravia, ktoré je násilníkom ohrozované, má absolútnu povahu a je teda silnejšie ako vlastnícke právo násilníka. Súd dospel k záveru, že vzťahy účastníkov sú veľmi narušené a predovšetkým vzhľadom na negatívne dopady narušenia týchto vzťahov je celkom vylúčené, aby obaja účastníci naďalej užívali spoločné nehnuteľnosti. Z uvedených dôvodov preto správne súd prvého stupňa návrhu navrhovateľky vyhovel a vlastnícke právo odporcu k spoločným nehnuteľnostiam v záujme ochrany života a zdravia navrhovateľky obmedzil a úplne vylúčil odporcu z užívania predmetných nehnuteľností. Vlastnícke právo odporcu k spoločným nehnuteľnostiam zostalo však zachované, obmedzila sa len jedna jeho zložka - ius utendi, t.j. právo užívania nehnuteľností.

K odvolacím námietkam odporcu ďalej odvolací súd uvádza, že pri rozhodovaní o vylúčení odporcu z užívania predmetných nehnuteľností a to s poukazom na ust. § 146 ods.2 ako aj ust. § 705a Obč. zák. sa nerieši otázka, či odporca ako spoluvlastník ktorý je z užívania nehnuteľnosti vylúčený, má vyriešenú svoju bytovú otázku, nakoľko táto žaloba nerieši zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam, ale rieši vylúčenie odporcu z užívacieho práva k týmto nehnuteľnostiam a opustenie nehnuteľnosti v takomto prípade zákon neviazá na poskytnutie žiadnej bytovej náhrady. Je preto potrebné zároveň uviesť, že týmto rozhodnutím vlastnícke právo odporcu k sporným nehnuteľnostiam nie je dotknuté a účastníci ako rozvedení manželia by sa ďalej preto mali sústrediť, nepochybne i so zreteľom na rozhodnutie súdu v tejto veci, na konečné usporiadanie tohto svojho spoločného majetkového práva v rámci konania o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva.

Na základe uvedeného preto odvolací súd dospel k záveru, že správne prvostupňový súd návrhu navrhovateľky v celom rozsahu vyhovel, avšak súd prvého stupňa opomenul vo svojom rozhodnutí určiť dobu po ktorú toto vylúčenie bude trvať a tak odvolací súd v súlade s ust. § 220 O.s.p. zmenil a doplnil rozhodnutie súdu prvého stupňa o skutočnosť, že vylúčenie odporcu z predmetných nehnuteľností bude trvať do doby zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva účastníkov konania k predmetným nehnuteľnostiam.

O náhrade trov konania na súde prvého stupňa. ako aj odvolacieho konania odvolací súd rozhodne s poukazom na ust. § 151 ods. 3 O.s.p. po právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 224 ods. 1 a 2 O.s.p.).

Uvedený rozsudok bol prijatý v senáte pomerom hlasov 3 : 0, teda jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutie odvolanie nie je prípustné.